

Ioan Chirila, Fragmentarium exegetic filonian II. Nomothetica. Repere exegetice la Decalog

Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2003

SANDU FRUNZA

Assoc. Prof., Ph.D., Dept. of Systematic Philosophy, BBU, Cluj, Romania. Author of the books: O antropologie mistica (1996), Iubirea si transcendenta (1999), Experienta religioasa în gîndirea lui Dumitru Staniloae (2001), Fundamentalismul religios si noul conflict al ideologiilor (2003)
E-mail: sfrunza@hiphi.ubbcluj.ro

Am fost mereu rezervat în ceea ce priveste încercarile teologice de a citi printr-o grila exclusiv crestina opera unor filosofi sau gînditori apartinînd unor curente sau traditii religioase dintre cele mai diferite. Astfel de rezerve sînt în chip major diminuate atunci cînd acest tip de valorizare teologica este facut pe fondul unei întelegeri profunde si prin utilizarea tacita a unui instrumentar intercultural circumscris unei traditii comune. O astfel de interpretare e facilitata de aceasta data si de stereotipurile cultivate de exegetii evrei ai lui Filon, care considera ca cea mai mare parte a mostenirii filoniene lasate evreilor nu a fost valorificata secole de-a rîndul, ea servind în schimb la modelarea unei parti semnificative a tipului de ideatie teologica crestina.

Asa cum se întîmpla si în cazul primului volum de exegeze filoniene, parintele Ioan Chirila devine cu usurinta convingator în analizele de profunzime propuse în micul tratat de „nomologie" pe care îl schiteaza acest al doilea volum de exegeze filoniene. Cartea de fata încearca, de fapt, sa scoata Decalogul din sfera unei simple interpretari juridice si sa înfatiseze prefigurarea legii si Legea prin permanenta raportare la maniera de interpretare filoniana, patristica si moderna.

Hermeneutica initiatica la care recurge distinsul teolog are drept referential înaltimea sperantei care îl învaluie în calitatea sa de slujitor al Legii. Astfel, nu e deloc întîmplator faptul ca putem citi în paginile acestui volum fraze precum: „Mergînd spre o zare care ne cheama cu stralucirea ei vom trai o vreme nadejdea ca vom ajunge cîndva si acolo, ca ne vom satura setea din ambrozia îngerilor care tin hlamida cea albastra a cerului, ca ne vom aprinde din strafulgerarea lor care arde si ne mistuie". Exista o poarta care privilegiaza acest acces: puterea de a vedea „fiecare apropiere prin cuvînt de semenul nostru ca pe o încercare a noastra de a ne regasi întrînsul chipul si în urma acestei gasiri sa înceapa hora chipului în îmbratisarea Lui" (pp.6-7).

Ioan Chirila este convins ca o astfel de cautare de sine însusi în Dumnezeu a întreprins si Filon Iudeul. Este unul dintre motivele pentru care se apropie de Filon ca de unul care are intuitia perfecta a faptului ca "punctul maxim al întîlnirii omului cu Dumnezeu înainte de Hristos este dialogul-rugaciune" (p. 12).

KEY WORDS:

Hermeneutics, theology, Philon, Ioan Chirila, Old Testament, New Testament, Law

Moise este situat de Filon în acest dialog si în felul acesta obiectivitatea poruncilor pe care le aduce în numele divinitatii reverbereaza din unicitatea celui ce se constituie drept sursa a rostirii.

Îmbinînd cu deosebit talent frazele poetico-liturgice cu învatatura plina de subtilitate si cu discursul academic, Ioan Chirila reuseste o expunere exegetica de înalta tinuta si de intensa vibratie sufleteasca. În felul acesta, parintele carturar este el însusi un fel de personaj filonian. Avînd deopotriva apetenta pentru discursul filosofic, cel teologic si pentru cel cultural, Ioan Chirila porneste pe urmele lui Filon, despre care ne spune ca "Din aceasta familie spirituala face parte si Filon din Alexandria, formatia lui spirituala înscriindu-se pe linia lui Socrate, Platon si a altor întelepti, numai ca el depaseste acest tip de interpretare deoarece se plaseaza în sînul dinamicii revelatiei si a întelegerii acesteia în spiritul iudaic" (p. 18). Cu toate riscurile ce pot surveni de aici, ne permitem sa afirmam ca într-o asemenea dinamica îsi înscrie Ioan Chirila scrierile sale, doar ca perspectiva sa este cea a unui spirit iudaic care este integrat de spiritul totalizator crestin. În felul acesta cred ca putem întelege mai bine gîndirea autorului si modalitatile prin care lectureaza în perspectiva crestina interpretarile la Decalog si opera lui Filon în general.

Cu toate acestea, teologul nu risca nici un moment sa stearga diferentele între traditii. Este destul sa sesizam ca cel putin într-un punct esential – perspectiva dialogului – Ioan Chirila traseaza clar distinctiile. Una dintre acestea releva diferenta fundamentala dintre modul în care Iudaismul si Crestinismul înteleg structura revelationala "Lege-Cuvînt". Pentru evrei "cuvîntul cel mai important nu este cel care vesteste, ci cel care îndruma, sub forma legii ... legea este în mod absolut cuvînt al lui Dumnezeu" adresat evreilor, ceea ce are drept consecinta faptul ca "Vechiul Testament nu cunoaste un concept general sau global al revelatiei"(pp. 57-58). Pentru crestini, cuvîntul legii este înglobat în Noul Testament si dezvoltat în teologia crestina care porneste în principal de la premisa ca "este revelatie ceea ce Dumnezeu a revelat".

În aparenta, drumul propus este deja unul batatorit. Însa, pentru a întelege semnificatia legii si a legii celei noi în perspectiva pe care o deschid sfintii parinti, Ioan Chirila propune o noua directie de interpretare a Legii: "Dorim sa propunem o lecturare care sa plece strict din planul dialogal. Poruncile sînt exprimate la singular, deci Dumnezeu vorbeste cu fiecare dintre noi. Dar mai propunem o schimbare a sensului de lecturare. Vrem sa sugeram citirea Legii începînd cu porunca a zecea si apoi, progresiv în descrestere valoric numerica, sa ajungem la prima. Aceasta din dorinta de a realiza si a constientiza drumul restaurarii proprii"(p. 68).

Lecturînd cartea, putem observa cu usurinta ca exegeza propusa de Ioan Chirila este una interesata. Ea cauta sa serveasca disciplinei academice pe care teologul clujean o preda. Totodata, este o maniera de interpretare pusa în slujba îndemnului de cautare a drumului ce a dus la desavîrsirea legii. Lectura interesata a lui Ioan Chirila e facuta însa deschis, si este întreprinsa spre a fi oferita îndeosebi tipului uman pe care parintele îl cuprinde sub metafora "hotului de suflete". "Hotul de

Otilia Herman

Faculty of Sociology, Babes-Bolyai University, Cluj, Romania
E-mail: Ottilia.Herman@personal.ro

suflete, ne spune Ioan Chirila, este cel care s-a pierdut pe sine în mrejele individualizante ale celui care seamana exagerata parere de sine, adica pizmasul cel rau, care furînd s-a furat pe sine însusi de la tot ceea ce este în veci Dumnezeu"(p. 131).

Dincolo de poetizarile care fac lectura mai apetisanta, volumul propus de Ioan Chirila este o lucrare academica ce reprezinta o apropiere crestina adecvata fata de opera lui Filon Iudeul. Fara îndoiala, este o repunere în discutie a gîndirii acestuia menita sa dea tonul unor noi studii teologice, care sa stea sub semnul interculturalitatii.

Otilia Herman

Bryan Wilson, Religia din perspectiva sociologica

Editura Trei, Bucuresti, 2000

Religia a constitumt un subiect central in teoria sociologica clasica, si se mentine inca si astazi in miezul tematic al sociologiei. Valoarea lucrarii de fata consta atat in noutatea problemelor tratate, cat si in modul cvasi-exhaustiv de tratare a problemelor analizate.

In primul capitol al lucrarii autorul trateaza problematica sociologiei religiei ca stiinta.

Religia nu este numai o formulare intelectuala a cerintelor de baza ale ordinii sociale. Ea si-a indeplinit functiile sociale prin mobilizarea unor dispozitii evaluative si afective si prin raspandirea de motivatii adecvate, ingloband un spectru foarte larg de experiente umane. A avut afinitati cu arta si cu poezia, de fapt cu tot ceea ce, in om, tine de imaginatie si de creatie. Religia a starnit simpatie, altruism si dragoste, insufland sau sugerand deziderate de amanunt si deseori subtile care au modelat comportamentul uman. Sociologul este in mod necesar preocupat de subiecte precum ar fi controlul social, consensul social, relatiile inter-umane si pastrarea unui echilibru adecvat in exprimarea emotiilor umane.